26ՐԴ ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 8 ԱՊՐԻԼ 1895 — ԹԻՒ 1133

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՓՈՂԻՈ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
տեղեկագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վոլսոյ համար	300 Թիւ	75 ղրշ.	Մէջիտիէ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Օտար երկիր	300 »	25	ֆրանք
Ռուսիա	300 »	10	րուպլի

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
[Դրամիը փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրշ. փոստայի փուլը 100 ղրուշի տեղ]։

غلطه ده اسکی بانق عثمانیه
حیرنیك غزه‌تهسی اداره‌سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Կեդրոնական վարժարանը կրօնագիտութեան դասերու համար եւ կեղեցական ուսուցիչ մը կը փնտռէր ու չէր գտներ։ Վերջին անգամ իզմիրեան սրբալան կը դասախօսէր այդ առարկան, Պատրիարքութեան պաշտօնին կոչուելէն առաջ։

Շատ դժուար է Պոլսոյ մէջ ճարել առնուրի եկեղեցական մը որ կարենայ գոհացնել Կեդրոնականին պահանջումները։ Բայց միթէ պէ՞տք է որ կրօնագիտութեան դասախօսը անպատճառ եկեղեցական մը, եւ ան ալ ամուրի ըլլայ։ Կարելի չէ՞ քահանաներու մէջ ալ փնտռել այդ պաշտօնին յարմարութիւն ունեցողները։

Ու աշխարհականներէ՞ն։ Միթէ ամէն առեն չէ՞նք ունեցած «անվեղար» վարդապետները որոնք ո՛եւ է Հայր Սուրբէ կամ Սրբալանէ աւելի խորապէս գիտեն մեր եկեղեցիին վարդապետութիւնները ու պատմութիւնը։

Կրօնագիտութեան ուսուցչի ընտրութիւնը հարկ չի կայ սահմանափակել միայն ամուրիներու նեղ շրջանակին մէջ։

Այս մտածութեամբ ահա Կեդրոնականի վարժարանը կրօնագիտութեան ուսուցչի պաշտօնին կոչեց Կրօնական ժողովին անդամներէն Տ. Սարգսեան Տ. Սահակ քահանան որ իր աշխատասիրութիւններովը ծանօթ է։

* * *

Բայց չի կա՞ն ուրիշ պատճառներ ալ որով կրօնագիտութեան ուսուցիչ մը դժկամակի պաշտօն վարել առաջնակարգ դպրոցի մը մէջ։ կարծեմ թէ մեր ազանգած կըրթութիւնը իր բոլոր թերութիւններովը մէկտեղ դարձեալ վախցուցած է կրօնասոյց դասատուներուն աչքը։ Միթէ չպատմուեցա՞ւ թէ Իզմիրլեան Սրբազանին նախորդներէն մէկը Կեդրոնականէն կանայուկ մը քաշուեցաւ վանդի ուսանողներուն ինչ ինչ «անճահ» հարցումները գրժուածքին կացութեան մը մէջ կը ձգէին ղինքը։

Ու արդարեւ ի՞նչ ընէ կրօնագիտութեան խնդիր վարժապետը երբ իրմէն առաջ ուրիշ դասատու մը ազանգած է ծանօթութիւններն այնպիսի դիտութեանց որոնք տղան թարմ մտքին մէջ «եւայական» հետաքրքրութիւնը արթնցուցած, կը մղեն ղինքը ամէն բանին «ինչո՞ւն», «ինչպէ՞սը վնտռելու։ Հրճուինք այս ուղղութեան համար. բծախնդիր ու փճացուած է բաժինն այն ուղեղներուն որոնք զրկուած են այդ վերջին կարգի անհատականութեան զրգռումէն։

Մեղադրելիք մեղի ինչքան կ'ուզէք, բայց երբ իրողութիւններն են որ կը բարբառին, չենք կրնար խուլ ձեւանալ։ Աղաղակները որ կը լսուին, տեսարանները որ կը պարզուին, անանց պատասխանատուն ո՛չ ականջնիս է, ո՛չ աչքերնիս։ Մեզաւորը, եթէ կայ մեղաւոր մը, ան ալ իրողութիւնն է, անպատրուակ, քօղամերկ իրողութիւնը։ Բարեպաշտօն խնամակալներն ու չերմեռանդ հոգաբարձուները թող ընեն օր մը, եթէ կրնան, «հոգեկան վիճակագրութիւն» մը, ու ըսեն մեզի թէ իրենց դեսուններէն քանի՞ն հաւատարիմ աւանդապահները մնացած են այն կրօնական ծանօթութեանց, այն եւ կեղեցական պատուիրանքներուն ուլունք այնքան խստօրէն աւանդուելով, սահմանուած էին անոնց մտքին ու սրտին մէջ անջինջ քանդակուելու։

Որ կողմն ալ դառնան, պէտք պիտի զգայուի ուսուցանելու արդի դրութիւնը հիմնովին բարեփոխել, եթէ կ'ուզուի որ պարզապէս ձեւակերպութիւն մը կատարուած չըլլայ կրօնագիտութեան ուսուցմամբ։

Ա. Ա.

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԲՆԱՇԽՈՒՄԸ

Պ. Լ. Տիւկաս չատ չահեկան միրք մը հրատարակած է Բարիզ, Նափոլի բարեկամութիւնը վերնագրով։

Զգացումներն ալ իրենց փոփոխութիւնը ունին։ Ժողովուրդներու բարոյական բնաւորութիւնը խորին փոփոխութիւններ չի՞ կրեր։ Կը բաւէ ուսումնասիրել այն չրջանները որոնցմէ անցած է Բարեկամութիւնը՝ իրազեկ ըլլալու համար այս ճշմարտութեան։ Բարեկամութիւնը, որ նախ զգայարանական եւ յատոյ սուրբ բան մըն էր, «հերոսներուն կիրքը եղաւ նախ, յետոյ իմաստուններուն առաքինութիւնը։» Հելլենական քաղաքակրթութեան ընական արդասիքն ըլլալով, ծաղկեցաւ հրապարաններուն մէջ (gymnaseները, ուր յոյն երիտասարդները մերկակուռ մրցութիւններ կ'ընէին) եւ սիրոյ տեղը բռնեց «Ամօթալի մոլութիւններ» ու վսեմ յատկութիւններ առաջ բերաւ, յետոյ նրբացաւ, մաքրուեցաւ, զտուեցաւ, եւ առաքինութիւն մը դարձաւ։

Պ. Տիւկասի գրքին նպատակն է ներկայացնել բարեկամութեան բնաշխումը։ Նախ կը բացատրէ բնապաշտ բարեկամութիւնը, որ եմփեդոկլէսի համար ուրիշ բան չէր բայց եթէ ատելութեան ոյժ մը։ Պղատոնի եւ Եպիկուրէսի համար, Բարեկամութեան պատճառները ֆիզիքական են. «մարմնական հոտառնուանքներ»են որ զայն կը ծնեցնեն։ Սոկրատ եւ Պղատոն սիրոյ հետ կը չփոթեն զայն։ Ի՞նչ է բարեկամութիւնը, կ'ըսեն, եթէ ոչ սուրբ սէր մը։ Ստոյիկեանները կ'ըսեն թէ բարեկամութիւնը մարդասիրութիւն է։ Ասկից եաքը եկան ուրիշներ բարեկամութիւնը որակելու համար հոգեբանական սկզբունքներով որոնք անկախ տեղ մը, զատ տեղ մը տուին առնոր։ Որովհետեւ բարեկամութիւնն ալ իր մշտային չրջանը ունեցած է։ Սէրէն անչատելով, փիլ փիլ անկախ դիրք մը կը բռնէ, ինքնիրեն դիտակցութիւնը կ'ունենայ եւ իր ինքնուրոյնութիւնը մէջտեղ կը դնէ։

Ի՞նչ է բարեկամութեան սեփական ընութիւնը։ Բարեկամութիւնը ամէն բանէ առաջ կամաւոր է, ընտրութեան մը վրայ կը հիմնուի։ Ազատ յանձնառութիւն մըն է անիկա, կամ, ինչպէս կ'ըսէ Պղատոն, «կամաւոր պերութիւն» մը։ Հիներուն կեանքին մէջ, ուր ամէն բան կանոնի տակ դրուեցաւ, բարեկամութիւնը իր անձին «ազատ տրամադրութիւնը» կը ներկայացնէ։ Բարեկամութիւնը ոչ միայն մարդկային կեանքին հրապոյրն է, այլ նաեւ բարոյական բարիք մը, առաքինութիւն մը, Բարոյական ազնուութեան նշանն է, ազնիւ ու փափուկ հոգիներու կիրքն է։

Պ. Տիւկասի գիրքը պատմական ուսումնասիրութիւն մըն է որ նուիրուած է բարեկամութեան ընթացքին՝ պատերուն տեւողութեան մէջ, եւ ջատագովութիւն մը բարեկամութեան՝ այնպէս ինչպէս թողած են մեզ հինները։

ՆՈՐ ՍԷՌՈՄԸ

Բասիլէօրի անհահ դիւտէն ի վեր, բժշկութիւնը հակայաքայլ կը յառաջդիմէ։ Կը յիշուի դեռ թէ ինչ երախտապէտ խանդավառութեամբ վեց ամիս առաջ ընդունուեցաւ Տր. Ռուի զեկուցումը կղզծմաչկի սէրոմին եւ կեղծմաչկի պատմութեան մասին։ Լուրը աշխարհի չրջանը ըրաւ, եւ այսօր կեղծմաչկի սէրոմը հազարաւոր տղաքներ փրկած է ատոյգ մահուընէ մը։

Սէրոմաթերապութիւնը նոր հորիզոն մը կը բանար այլպէս ախտաբուժութեան առջեւ, եւ պատճառ մը չի կար որպէս զի կեղծմաչկին զէմ յաջողած դրութիւնը չյաջողէր միւթրոպեան ուրիշ հիւանդութեանց դէմ։ Այսօր ահա այդ ճշմարտութիւնը կը հաստատուի։

Մեր բերէն մէջ, մկրիկին վրայ եւ ուրիշ տեղ բաւական թաւով միքրոպներ ունինք մենք, որոնք յաճախ անվնաս են, բայց կրնան յանկարծ վտանգաւոր դառնալ երբոր մեր առողջութիւնը կը խանգարի եւ երբ մեր կազմուածքին ներկայացուցած պայմանները կը փոխուին։ Այդ միքրոպները յառաջ կը բերեն զանազան հիւանդութիւններ որոնք ընդհանրապէս ծանր են,— թարախական ապականութիւն, օձիկ (erysipèle), ծննդական տենդ, ցնցղական թոքատապ (Pneumocoque) մաչկական փողացաւութիւն (angine coeanneuse), արիւնալից պալար եւ վհեհեժիք։ Այդ ապականաւ միքրոպներուն դասակարգը միքրոպաբաններուն կողմէ կը ճանչցուի սէրէպիոզոր ընդհանուր անունով։

Արդ, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Պ. Մարմորէք Բասիլէօռեան Հաստատութեան Ռուի աշխատանոցին մէջ այդ միքրոպներուն դէմ սէրում մը գտած է։

Պ. Մարմորէք չատ ուժով սէրէպիոզոք մը յառաջ բերելու համար, միքրոպը քանի մը անգամ կ'անցընէ նապատակի մարմնէն։ Այն առեն մէկ հարիւր միլիարերորդ 10,000,000,000 խորանարդ հարիւրորդամեթր միքրոպային հեղուկը բաւական է նապատակի մը մարմնին տակ ներարկել՝ կենդանին երեսուն ժամուան մէջ մեռցնելու համար։ Այս միքրոպը իր ոյժը չի կորնցներ եւ խիստ ազդեցիկ թոքսին մը կ'արտադրէ, որով պատուաստուող կենդանիներուն արիւնէն բաժին ու պահպանիչ սէրոմ մը կ'առնուի։

Տոքթոր Բոմէ ալ միւս կողմէ սէրէպիոզոքի ազդեցութեան դէմ կենդանիներ պատուաստելու փորձեր կ'ընէր եւ այդ կենդանիներուն սէրոմը սէրէպիոզոքային հիւանդութեանց դէմ դեղ թափ մըն է։ Միայն թէ այս պրութիւնն ալ առժինին չափ ապահո՞վ է եւ այս սէրումն ալ նոյնքան յարատեւ ազդեցութիւն ունի՞ մի. փորձ միայն պիտի ապացուցանէ զայս։ Հիմայ մեղի համար առնէն կարեւորը սա է որ այս զանազան փորձարկութիւնները մարդոց վրայ ալ փորձեր ըլլար ին եւ ձեռք բերուած արդիւնքները մեծամեծ յոյսեր կը ծնցնեն։ 1895 փետրուար 6ին Պ.ք. Շարէն եւ Բոմէ ծննդական տենդէ ծանրապէս բռնուած հիւանդի մը վրայ փորձ ըրին եւ րնդ օր յաջորդաբար։ Տենդը անմիջապէս ինկաւ։ Սովորաբար ապաքինումը չատ երկար կը տեւէ, բայց այս անգամ հիւանդը կրցաւ ութ օրէն հիւանդանոցէն ելլել։ Միեւնոյն հիւանդութենէ վարակեալ ուրիշ կնոջ մը վրայ ալ փորձեցին. ներարկումէն քանի մը ժամ եաքը տենդը իջաւ եւ հիւանդը 5-6 օրէն ապաքինեցաւ։

Օձիկը ամենէն սիրէպիոզոքային հիւանդութիւնն է, հետեւաբար հարկ էր անոր վրայ ալ փորձել։ Բայց այս հիւանդութիւնը չափահասներու վրայ սովորաբար չատ խեթեւ կ'ընթայ։ Ուստի Պ.ք. Բօժէ եւ Շարէն օձիկէն բռնուած նորածին տղեկի մը վրայ փորձեցին։ օձիկը նորածիններու համար միշտ մահացու է։ Տղան հազիւ երկու օրա կը կղէր։ Հիւանդութիւնը անցաւ եւ տղան քանի մը օրէն բժշկուեցաւ։ Հիւանդութեան ատեն տղուն ծանրութիւնը 60 տրամի չափ պակսեր էր, բայց ներարկումներէն 13 օր եաքը 130 տրամ աւելցած էր։

Մաչկակապ փողացաւութիւնն ալ սիրէպիոզոքային հիւանդութիւն մըն է։ Պ.ք. Բօժէ եւ Շարլէն իրենց սէրոմը փորձեցին քսանըհինգ տարու կնկան մը վրայ, որ տղաքերքէ քսան օր եաքը հարսանիքով խառն փողացաւէ վարակուեր էր։ Հիւանդութիւնը քանի մը օրէն բուժուեցաւ։

Միւս կողմէ Պ.ք. Մարմորէք եւ Շանթմէս ալ իրենց պատրաստած սէրոմով սկսան փորձեր ընել։ Օձիկէ բռնուած 86 հիւանդին 40ը մէկդի թողուցին, որովհետեւ չատ խեթեւ կերպով բռնուած էին. մնացեալ 46ը զարմանելի Պ. Մարմորէքի սէրոմով։ Բացի մէկէն, որ դիպուածական կերպով մեռաւ, միւսները ամենքն ալ բժշկուեցան։ 10 խորանարդ հարիւրորդամեթր ներարկումի մը քսանեչորս ժամ եաքը՝ տաքութիւնը կ'իջնէր եւ հիւանդը 48 ժամէն բոլորովին կ'ապրկնար։

Այս արդիւնքները չատ յուսատու չե՞ն միթէ։ Օձիկէ ծանրապէս վարակուած 46 հիւանդին 45ը բժշկուի՛, նորածին տղու մը օձիկը բուժուի՛, ծննդական տենդեր, մաչկակապ փողացաւութիւնը բժշկուի՛ն, ըսել է սէրոմաթերապութեան ազդեցութիւնը կը հաստատուի եւ պատճառ մը չի կայ որ այդ ազդեցութիւնը կամաց կամաց ժահրային ամենէն ծանր հիւանդութեանց վրայ ալ չը տարածուի։

Պ. Մարմորէքի հակասթրէպթոքոքային սէրոմը մեծ քանակութեամբ պատրաստելու վրայ է Բասթէօրեան Հաստատութեան մէջ եւ ի մտոյ կարելի պիտի ըլլայ բժիշկներուն տալ զայն։

ՆԱԻԱՉԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Անցեալները գրեցինք թէ Վ. Հիւկոյի Թոռը, Պ. Ժորժ Հիւկո, Նուվել Ռըվիւին մէջ չարք մը յօդուածներ սկսած է հրատարակել իր նաւազի կեանքէն քաղուած։ Անչուշտ հետաքրքրական է գիտնալ թէ մեծանուն բանաստեղծին թոռը ո՛ր աստիճան յաջողութիւն պիտի կրնայ ունենալ ինքն ալ իբր Հիւկո անուն մը չինելու համար ֆրանսական արուի պրակտիկութեան մէջ։ Հոս կը թարգմանենք Պ. Ժորժ Հիւկոյի յօդուածներէն մէկ լաւագոյն մաս մը որ գուցէ կրնայ գաղափար մը տալ իր գրական կարողութիւններուն վրայ։ Այս կտորին մէջ Ժորժ Հիւկո կը նկարագրէ արձակուած ստացած նաւաղներուն մարտնաւը վերադառնալը։ Բաղդատութեան չահեկան եղր մըն է մեծ հօրը ծանօթ ոճին քով թոռանը ջղոտ ու անսեթեւեթ ոճը։

Հեռուն՝ փայտէ նաւամատոյցին պիտոյ, խոր մթութեան մէջ կը փայլին նաւակներուն կարմիր կանանչ լոյսերը։ Սառած հով մը կը փչէ ծովուն վրայ, կոհակները կը մռնչեն ու կը փչրուին, ամենի ծովը դիմացնիս է, վայրապ, սոսկալի։

«Օ՛ն, նաւը դարձէք»։

Մեր նաւակը ամենէն եաքը մնացած է մեկնելու համար եւ իր մնջը մեղի կը կանչէ։

Հրամանով դուրս ելլողները կամայ կամաց կը յառաջանան ցցակամուրջին վրայ, մէկիկ մէկիկ կը ցատքեն մեծ նաւակին մէջ որ կ'ելլէ կ'իջնէ ալիքներուն ելեւէջին համեմատ։

«Հրեցէ՛ք նաւը, առա՛ջ»։

Ու ահա՛ ճամբայ կ'ելլենք։ Մեր մէջէն տասը հոգի կը դժկամակին նաւակով ծովը անցնելու, հովը խիստ է, երկինքը սեւի սեւ, գիշերը անթափանց։ Վրայէ վրայ կուտակուած ենք նաւուն խուցին մէջ, մէկ մէկու քով սեղմուած, ինչպէս թռչուններու վանդակի մը մէջ։ Կամաց կամաց ղիրար կը ճանչնանք կանթեղի մը առկայծ լուսովը եւ ամենէն կարիճները կը փորձեն խօսելու երբ մեծակակ ցնցում մը կը սարսէ նաւը ու քուներնին տարած գինովները կ'արթընցնէ, ամենքս իրարու վրայ ձգելով։

Առաջ չենք երթար եւ նաւին մնջը կ'ըսէ անուշութեամբ.

«Բչեցէ՛ք, տղաք, քչեցէ՛ք։»

Ան առեն տասը թիավարները, լռին, իրենց հժկու իրանը կը ծռեն, ձգուելով իրենց սառած բազուկները, եւ կը զգանք որ նաւակը կը գիմադրէ քիչ մը եւ կը կռնի հովին դէմ որ երթալով կը կատղի։

Ոչ ոք բառ մը կ'արտասանէ, անշարժ կը մնանք ինքզինքնիս տաք պահելու ջանալով։ Միայն նաւավար մը կ'երգէ իրիկունը լսած երգերը, բայց իր խուլ եւ հովէն կտրտուած ձայնը կամաց կամաց կը մարի, եւ տախտակին տակ կը պատրի պինդութենէն իմրած. ամէն մէկ տատանումին իր գլուխը կը զարնուի նաւուն իրանին։

Եւ ա՛լ թեւաձգումներուն ջուրին մէջ անկարգ չարժումէն զատ բան մը չենք լսեր եւ ջուրը որ կը ցատքէ ու մեր երեսները կը մարակէ։

Բովս նստող մարդը ինկեր է վար գլուխը ծունկերուս վրայ ու երգեր կը մրմնջէ քիչին տակէն, բայց այնչա՛փ տըկար կերպով որ չեմ կրնար իմաստը ըմբռնել։ Քիչ մը եաքը ամէն մարդ քնացած է, հովը կը կարմրցնէ իրենց անչարժ եւ աչքերնին փակ դէմքերը։

Թիավարները կը յոգնին, կը յուսահատին. նաւուն մնջը, ոտքի կեցած, բազուկները խաչաձեւ, դեկին պարզուելով ոտքերուն միջեւ, գիրենք կը քաջալերէ.

«Հա՛ ձեղ նայիլ, տղաքս, քիչ մըն ալ քաշեցէք։»

Իր դեղնիկ գլուխը կանթեղին լուսով լուսաւորուած, լայնեզր գլխարկին տակ ծածկուած, ծովի ջուրով խխտած եղած է։

Վերջապէս, հո՛ն, լոյս մը կ'երեւայ եւ կը նչմարենք մարտնաւը։ Թիավարները աւելի յոյս առած կը սկսին թիավարել, հով մը պաշտոնեային հեռաւոր ձայնը կը բերէ մինչեւ մեղի։

Բաչեցէ՛ք, քաչեցէ՛ք։

«Ձիշդ այս է 183 թիւը» կ'ըսէ ահռնցմէ մէկուն՝ նաւուն մնջը որուն ձայնը տաք եւ բազուկը զօրաւոր է։ Տասը մարդիկը կը ծռին ու կը չակուին ջղաձգօրէն, պլուխին ծռած, ձեռքերնին գալարուն, գրեթէ կատղած իրենց հասնելու անհամբերութեամբը, յոգնութենէն ու ցուրտէն առնչուած, մինչդեռ հրաման առնողները, լուռ եւ անչարժ, մեռածի պէս կ'երեւան նաւին խոնաւ տախտակներուն վրայ։

ԺՈՐԺ ՀԻՒԿՕ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան բաժանորդագին՝ Ռուսիոյ մէջ 9 ռուբլի, արտասահման 12 ռուբլի։ Կիսով չափ՝ 6 եւ 7 ռուբլի։ Առանձին համար 5 կոպէկ։

Հրատարակութիւն Ս. Պետերբուրգի Հայոց Մխիթարեան միաբանութեան։

Խմբագրատուն՝ Վասիլեւսկի Օստրով, 10 գիծ, տուն № 5։ Հեռաձայն № 41։

Ընդունելութիւն խմբագրատան՝ ամէն օր, բացի տօնական օրերէ, առաւօտեան ժամը 10-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5։

Ընդունելութիւն վարչատան՝ ամէն օր, բացի տօնական օրերէ, առաւօտեան ժամը 9-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇԻՎ

1893

Շաբաթ 8 Նոյեմբեր (Հ. Տ.)
20 » (Ռ. Տ.)

Տարեմուտի 1312 Հոկտեմբեր 23
Ընթացիկ 1311, Եղծած 8
Հրոմական
Տ. թուական 1343
Հռոմայեցւոց Յուլիոս Կեսարի 2063
Յունաց Ժողովրդոց 7401
Հրէից 5654
Պարսից 1262
Արաբացւոց 1271
Թաթարաց 1295
Հնդկաց Վիկրամաջիթ 1950
Հնդկաց Շաքա 1815
Հնդկաց Կալի Եուկա 4994
Հնդկաց Կալի Սանկհա 4994
Հնդկաց Կալի Սանկհա 4994
Հնդկաց Կալի Սանկհ

ANCRE ԱՆՓՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՏԱՐԱԾՈՒՆԸԸ

Տրամախառութեանց գրամագլուխ 126 միլիոնէ ի վեր	1871էն մինչեւ 1893 վճարեալ գումար 180 միլիոն

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պրն. կոմս Լեոն Զէլի, կայս. եւ արք. խորհրդական, նախագահ
» Բօռօլֆ Հօյօս դեր-Նախագահ.
» Եօզէֆ Հօյօս կայս. եւ արք. խորհրդական
» Քօլօման Նաքօ » » » »
» Անթուան Բրօքէշ ա'Օսքէն
Թէոտօր Բօնցէն
Ժան դը Վէննինկ-Ինկէնհայմ.

Կառավարութեան ֆօխնէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՐ. կայս.-շեւ արբ. նախարարական խորհրդական
Ընդ.՝ գործակալ ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

Տնօրէնութիւն. Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ. Սարաֆ օղլուի տունը
Տեղաճառ Ընկերութեան՝ Յ. Ս. ԱՏԼԷՐ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒԻՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Կառ. թ. 122 խառն Առտու	
		ժ.	վ.
Էսկի-Շեհիր	մեկ.	1	—
Ագ-Պունար	»	1	49
Ալբիւ-Քէօյ	»	2	35
Գէյլիկ-ախըր	»	3	23
Սարը-Քէօյ	»	4	38
Գիւչեր	»	5	35
Սապլար	»	6	20
Գէյիք-Քէօբրիւ	»	7	—
Բօլաթլը	»	7	55
Մալբքէօյ	»	9	17
Սրճճաճ-Քէօյ	»	10	19
Էնկիւրիւ	հանդ.	11	12
	իրկն		

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Կառ. թ. 121 խառն Առտու	
		ժ.	վ.
Էնկիւրիւ	մեկ.	2	10
Սրճճաճ-Քէօյ	»	3	6
Մալիւ-Քէօյ	»	4	20
Բօլաթլը	»	5	59
Գէյլիկ-Քէօբրիւ	»	6	51
Սապլար	»	7	23
Գիւչեր	»	8	8
Սարըքէօյ	»	9	13
Գէյլիկ-ախըր	»	10	20
Ալբիւ-Քէօյ	»	11	16
Ագ-պունար	»	11	45
Էսկի-Շեհիր	հանդ.	12	41
	իրկն		

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻԻՆ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

1895, Փետրուար 13ին (հ. տ.) սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Խոն. թ.24 առտ.		Ցմբր. թ. 4 առտ.		Ցմբր. թ. 6 առտ		Խոն. թ.26 իրկն		Ցմբր. թ. 8 իրկն.		Ցմբր. թ.10 իրկն.	
		ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Քարաքէօյի կամուրջէն	մեկն.	12	20	2	30	4	10	8	5	10	30	11	30
Հայտար Քաշա	ժամն.	12	45	2	55	4	35	8	30	10	55	11	55
»	մեկն.	1	5	3	4	4	46	8	45	11	5	12	5
Գըզըլ Թօփրաք	»			3	11	4	53	8	55	11	12	12	12
Ֆէնէր Եօլու	»			3	15	4	57	9		11	17	12	17
Կէօզ Թէբէ	»			3	20	5	2	9	6	11	22	12	22
Իրէնքէօյ	»	1	23	3	26	5	8	9	12	11	29	12	29
Պօսթանճը	»	1	32	3	35	5	16	9	22	11	37	12	37
Մալթէբէ	»	1	45	3	49	5	28	9	37	11	49	12	49
Գարթալ	»	2	1	4	02	5	42	9	54	12	2	1	2
Բէնտիք	ժամն.	2	12	4	10	5	50	10	5	12	10	1	10
»	մեկն.	2	20					10	16				
Թուզլա	»	2	42					10	41				
Կէպզէ	»	3	6					11	7				
Տիլ Իսքէլէսի	»							11	33				
Թավշանճիլ	»	3	38					11	44				
Հէրէքէ	»	3	55					12	3				
Եարըմճա	»							12	25				
Թիւմիւնճ Զիֆթլիկ	»	4	29					12	41				
Տէրինճէ	»	4	40					12	53				
Իզմիտ	ժամն.	4	53					1	10				
»	մեկն.	5	11										
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	5	48										
Սաբանճա	»	6	18										
Ատաբազար	»	6	44										
Կէյվէ	»	7	36										
Ագհիսար	»	8	1										
Մէբէճէ	»	8	35										
Լէֆքէ	»	9	5										
Վէզիր Խան	»	9	43										
Գէլէնճիք	ժամն.	10	24										
»	մեկն.	10	34										
Քարաքէօյ	»	11	44										
Պօզեիւք	»	12	22										
Ինէօնիւ	»	1	8										
Զուզուր Հիսար	»	1	37										
Էսկի Շէհիր	ժամն.	2	15										
	իրկն.												

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ		Ցմբր. թ. 1 առտ.		Ցմբր. թ. 3 առտ.		Խոն. թ.21 առտ.		Ցմբր. թ. 5 առտ.		Ցմբր. թ. 7 իրկն.		Խոն. թ.23 առտ.	
		ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Էսկի Շէհիրէն	մեկն.											11	—
Զուզուր Հիսար	»											11	39
Ինէօնիւ	»											12	13
Պօզեիւք	»											12	47
Քարաքէօյ	»											1	21
Պիլէճիք	ժամմ.											2	11
»	մեկն.											2	21
Վէզիր Խան	»											2	28
Լէֆքէ	»											3	
Մէբէճէ	»											4	
Ագ Հիսար	»											4	33
Կէյվէ	»											5	3
Ատա Բազար	»											6	4
Սապանճա	»											6	19
Պիւեիւք Տէրպէնտ	»											6	47
Իզմիտ	ժամմ.											7	24
»	մկնմ.							12	5			7	39
Տէրինճէ	»							12	24			8	56
Թիւմիւն Զիֆթլիք	»							12	35			8	6
Եարըմճա	»							12	51			—	—
Հէրէքէ	»							1	21			8	43
Թավշանճիլ	»							1	35			8	55
Տիլ Իսքէլէսի	»							1	46			—	—
Կէյվէ	»							2	17			9	31
Թուզլա	»							2	41			9	53
Բէնտիք	ժամմ.							3	4			10	15
»	մկնմ.	11	53	1	50	3	14	5	33	8	—	10	25
Գարթալ	»	12	3	2	—	3	29	5	43	8	13	10	41
Մալթէբէ	»	12	16	2	14	3	48	5	57	8	29	11	—
Պօսթանճը	»	12	27	2	26	4	2	6	9	8	41	11	15
Իրէնքէօյ	»	12	37	2	37	4	16	6	20	8	51	11	27
Կէօզ Թէփէ	»	12	41	2	41	4	20	6	24	8	55		
Ֆէնար Պաղչէ Եօլու	»	12	46	2	46	4	25	6	29	9	2	11	38
Գըզըլ Թօփրագ	»	12	50	2	50	4	29	6	33	9	6	—	—
Հայտար Փաշա	ժամմ.	12	56	2	56	4	37	6	39	9	12	11	47
» »	մկնմ.	1	5	3	5	4	50	6	50	9	20	12	5
Կամուրջ	ժամմ.	1	30	3	30	5	15	7	15	9	45	12	30
												իրկն.	

ԱՆՄՐՑԵԼԻ՛

ԱԺԱՆ ԾԱԽԵԼ ՇԱՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ԴԱՍԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մահմուտ Փաշա Թ. 211. եւ Քարաֆէօյ Դումիսիօն խաւիին անկիւնը Թ. 9

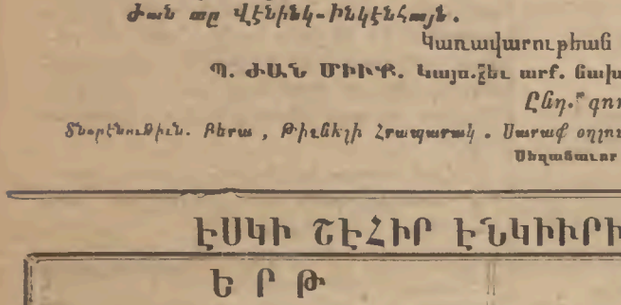

Սոյն կօշկակարատունը, որ քսան եւ հինգ տարիներէ ի վեր արհեստին համար տաճած խնամոց չնորհիւ հասարակութեան համարումը շահած է, մեծ քանակութեամբ գաղիական ամենալաւ ապրանքներէ ամէն ձեւի եւ ամէն չափու կօշիկներ ունի, նաեւ չափու վրայ կօշիկներ կը չինէ, եւ ամենէն նրբաճաշակ եւ զժուարահաճ գործողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։

Ապրանաց եւ արհեստի բարձրութեամբ՝ անզուգական է։ Կօշիկներ ու վերջին գները արդոյ հասարակութեան արդէն յայտնի են։

ԹՒՆԹՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՏԷՄ ԼՐԴԵԼԻ

Հիմնեալ 1828

Հասատեալի Բարիզ իր կեդրոնատեղիէն, Պանճ Փողոց, թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրաստուղը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԲԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մանաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Գալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։

Երաշխաւորութիւնք «ԻՒՆԻՕՆ»ի կենաց ճիւղին ՖՐԱՆՔ 118 ՄԻԼԻՈՆ։

COMP. RUSSE DE NAVIGATION À VAPEUR ET DE COMMERCE

ՔՕՒՍԱԿԱՆ ՇԱԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սրկուտաբթի. Թղթատար Օտեսայի համար, ժամը 2ին ը. ե.

Ուրբաթաբթի. Թղթատար Աղեքսանդրիոյ համար ժամը 5ին ը. ե.

Շաբաթաբթի. Թղթատար Սեւաստոփոլի համար ժամը 10ին ը. ե.

Կիրակիաբթի. Թղթատար Սեւ Ծովու նաւահանգիստներու համար, մեկնումն ժամը 11ին։

Երկուշաբթի. Թղթատար Օտեսայի համար, ժամը 2ին ը. ե.

Երեքշաբթի. Թղթատար Աղեքսանդրիոյ համար, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկուշաբթը անգամ մը, ժամը 4ին ը. ե

ԹԱԲԻՕՔԱ ՊԼՕՔ

Ամեհիկ բնութիւ ամեհիկ համովը

Տպարանիս քաղաքն ամեն տեսակ գիշերանոցի ժամ 3, ինչպես նաեւ կիրակի եւ տօնի օրերը.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՐԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿ

Կալաթա, Պէօյիւք Միլլէթ խան Օսմ. Թղթատան վրայի յարկը

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Բերա Մեծ-Փողոց. Թիւ 362 եւ 364

(Սէճր Անթօնիօ Եկեղեցիին դիմաց)

Այս մասնաճիւղը զոր հաստատեցինք մասնաւորապէս մեր Բերայի եւ չրջակայից յաճախորդաց փափաքանաց պատասխանելու համար, կը պարունակէ մեր Կալաթայի կեդրոնական տան ամէն տեսակ ապրանքները եւ ի մասնաւորի արդուզարդի վերաբերեալ ընտիր ընտիր ապրկայներ միշտ պահելով մեր սկզբունքն՝ աժան ծախել չատ ծախելու համար։ Մեր Պերլինի եւ Վիեննայի գործարանները, ինչպէս նաեւ Բարիզի եւ Լոնտրայի տուները ամէն կերպիւ կը դիւրացնեն մեր գործառնութիւնները մեզ հայթայթելով աժան եւ լաւ ապրանքներ ամենուն հետ մրցելու կարող։

Զատկի տօներու եւ ամառուան եղանակի առթիւ նորանոր վաճառքներ հասան կանանց, օրիորդաց եւ տղոց համար ամէն տեսակ զգեստներ վերջին աստիճան աժան գնով։ Մեծ մթերք զուլպաներու, քրավաթներու, չալիկներու, թաչկինակներու, հովանոցներու, տղոց գլխարկներու, ֆրանսական եւ անգլիական տուներու եւ այլն։

Մանաւոր ճիւղ չափի վրայ չինուելիք հագուստներու համար կերպասներու

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ ԲԱՑԱՌԱԿԱՊԵՍ ԿԱՆԽԻԿ — ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵԼՈՒԿՆԵՐՈՒ

ԳԼԷՆՆՔԷՍ ՀԱՓՕՓՈՒԼՕ

Ստանպօլ, Եէնի Ճամի փողոց, Զիլէֆ-Բազարի մօտ, թիւ 31, 33, 35

Գ. Գլէննքէս Հաճօռլօի նորաձեւութեանց վաճառատունը, որ դիրքը հանչցուի իր մանաւանդ նշանակէն, ղոր մայրաքաղաքիս լաւագոյն յաճախորդք

բազմաթիւ հայ ընտանիքներ գնահատած ևս կը փնտռեն, մեծ հարթաւ վստահած է թէ իր ապրանքներու ընտրութեան մասին ցոյց տուած նորբ ու գեղեցիկ ճաշակին եւ թէ գիներուն չափաւորութեան համար, եւ կարող է իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնել, վասն զի ուղղակի եւ յարատեւ հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով առանց միջնորդի, Եւրոպայի ամենէն կարեւոր գործարաններուն հետ, (եւ մինչեւ իսկ իր ունեցէնը այն գործարանագործներու մեծ մասին բուն գեկամն ըլլալով), կը յաջողի իր ապրանքները գնել մեծ չափ մը էժան, կարելի եղածին չափ աժան եւ լաւագոյն պայմաններով, գալ կ՚ելլ՝ մեծ եւ թէ՛ փոքր գնանակութեամբ չատ ապրանք կը ծախէ, անկողմնակալ բարձր մեծամասնական վաճառող տուներու գիներուն չափ նպաստաւոր գիներ սահմանած է, սրչղնու մեր գաղթին վաճառականներէն չատերը իրենց սարքերը այդ տեսակէտէն կը գնեն։ Հետեւաբար չատ արդարացի է այն վստահութիւնը, որ պատուոյ հասարակութիւնը կը չնորհէ այս տան, որ իր մեծ ուշադրութիւնը նաեւ նոր ապրանքներ ներկայացնելու վրայ մշտապէս ամբողջացնելով՝ ի վաճառ դրած է մեծ գունակութեամբ ու տեսակ տեսակ՝

Ժապաւէններ եւ գանազան փետուրներ, ֆանթէզի տրէզներ, ամրողջ կարգ զարդանքներ, օձլտի համար ձերմակ ասղնագործութիւններ, գանազան ժանեակներ եւ ժապաւէններ, կարնէթլէի համար մետաքսեղէններ, վերարկուի համար սպիլ (հասարակ բլիւշ) եւ գանազան տեսակ գոյնզգոյն բլիւշներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ, հարներ, անձեռոցիկներ, իր չինած հովանոցները, ֆանէլաներ, գուլպաներ, խալիներ, նկարներ, չապիկներ, փողպատներ, ֆրանսական մատամբլներ ու բէրտաներ, ափոցներ ու ձեռնոցներ, գանազան աստառուներ եւ այլն, եւ ի մօտոյ կանանց գլխարկներու համար ամէն տեսակ նիթեր, ինչպէս փետուր, էկրէպ, ծաղիկ, քող, եւ այլն, եւ գարգ մը ուրիշ նիթեր, որոց տեսակի աղնուութիւնն ու գինը ուշ ժամանակին անմրցելի եւ իրաւամբ արժանի են հասարակութեան քաջալերութեան։

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»ի